

trợ thương hiệu doanh nghiệp... Xong vai trò phục vụ, Nhà nước được các doanh nghiệp trả cho các khoản "thù lao" xứng đáng, đó là thuế, là lệ phí các chi phí cần thiết khác. Như vậy, sự sòng phẳng giữa mối quan hệ Nhà nước và doanh nghiệp sẽ được thực hiện trong mọi công việc giống như ta vẫn hiểu "gái có công chồng không phụ" mà thôi. Đây là điều tưởng đơn giản, song thực tế lại rất khó khăn bởi cuộc cách mạng hành chính nào cũng có những khổ đau riêng của nó...

...và doanh nghiệp sẽ được tự chủ trong kinh doanh

Các quyền cơ bản của doanh nghiệp đã được quy định trong Luật Doanh nghiệp và các chế định khác của pháp luật. Tuy nhiên, trong từng hoàn cảnh cụ thể, phạm vi điều chỉnh của luật pháp vẫn luôn tỏ ra lỏng lẻo, chưa theo kịp sự phát triển kinh tế. Tại các diễn đàn doanh nghiệp, giới kinh doanh luôn tỏ ra bất rứt trước các quy định mang tính quản lý đôi khi chống chéo, hiệu năng yếu của một số cơ quan nhà nước có thẩm quyền. Tại nhiều cuộc hội thảo, giới kinh doanh luôn kêu gọi phải tạo ra một hành lang pháp lý thuận lợi cho hoạt động của các doanh nghiệp. Thêm vào đó là sự bình đẳng giữa các doanh nghiệp trong và ngoài

quốc doanh chưa thật sự được đối xử công bằng. Bây giờ, khi có luật doanh nghiệp chung điều chỉnh đối tượng chung là tất cả các doanh nghiệp và giới đầu tư trong cũng như ngoài quốc doanh, ở trong cũng như ngoài nước thì những "kêu ca, phàn nàn" theo kiểu như vậy sẽ sớm bị chấm dứt. Thay vì, nhà doanh nghiệp kêu gọi nhà nước cởi trói sẽ là hành vi cùng nhà nước tìm ra các giải pháp tháo gỡ khó khăn, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, nâng cao năng lực cạnh tranh. Cùng hội cùng thuyền, cùng tháo gỡ khó khăn sẽ tạo ra những cơ hội và thời cơ tốt đẹp để các nhà doanh nghiệp phát triển kinh doanh. Mọi doanh nghiệp hoạt động bình đẳng, không còn phân biệt đối xử giữa các thành phần doanh nghiệp sẽ trở thành sự kích thích quan trọng. Không xin cho, không hành chính quan liêu bao cấp, không bó hẹp hoạt động, mọi doanh nghiệp được quyền chủ động trong sản xuất kinh doanh đó chính là mục tiêu lớn nhất mà hai đạo luật Doanh nghiệp và Khuyến khích & Bảo hộ đầu tư chung cho các loại hình doanh nghiệp đặt ra. Vấn đề còn lại lúc này là khi nào đó được thông qua tại nghị trường, để nó đi vào cuộc sống để các doanh nghiệp có điều kiện hoạt động thuận lợi hơn ■

DỰ ÁN PHÁP LỆNH VỀ CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ ĐỐI VỚI HÀNG HÓA NHẬP KHẨU VÀO VIỆT NAM:

BẢO VỆ SẢN XUẤT TRONG NƯỚC BẰNG CÔNG CỤ PHÁP LUẬT

● TRẦN THANH VÂN

Ủy ban Thường vụ Quốc hội vừa tiến hành phiên họp thứ 16 tại Hà Nội đã cho ý kiến về một Dự án Luật và ba Dự án Pháp lệnh, trong đó có Pháp lệnh về chống bán phá giá đối với hàng nhập khẩu vào Việt Nam. Đây là một việc làm nhằm tạo lập và duy trì môi trường cạnh tranh bình đẳng, lành mạnh và đảm bảo sự ổn định sản xuất, kinh doanh, bảo vệ sản phẩm hàng hóa trong nước và lợi ích của người tiêu dùng, đáp ứng sự phát triển kinh tế xã hội và hội nhập kinh tế quốc tế.

SỰ CẦN THIẾT TẤT YẾU

Đối với một số nước trên thế giới, việc cạnh tranh hàng hóa trong và ngoài nước đã tạo ra những nhu cầu cần thiết phải hình thành một hệ thống luật pháp hữu quan nhằm bảo hộ hàng do các doanh nghiệp quốc nội sản xuất và ngăn chặn một cách hiệu quả hàng hóa nước ngoài gây ảnh hưởng tiêu cực cho sự phát triển của hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp đó ở Việt Nam, nhu cầu này chỉ xuất hiện khi một số quan hệ thương mại giữa các doanh nghiệp trong nước bị phía nước ngoài

can thiệp bằng chính hệ thống pháp luật về lĩnh vực giá và thuế tác động đến. Qua các vụ kiện mang tính quốc tế xung quanh các vấn đề về phá giá, các nhà làm luật của nước ta hiểu ra rằng việc đưa ra một đạo luật về chống bán phá giá lúc này là một tất yếu khách quan nhằm tạo ra một hành lang pháp lý an toàn cho các doanh nghiệp trong nước. Hiện cơ quan lập pháp đang gấp rút hoàn thiện để sớm đưa Dự án Pháp lệnh về chống bán phá giá đối với hàng hóa nhập khẩu vào Việt Nam vào áp dụng trong cuộc sống. Trước đó, những quy định về lĩnh vực này cũng đã được một số văn bản quy phạm pháp luật thể hiện, nhằm điều chỉnh một cách hợp lý quan hệ XNK hàng hóa. Luật sửa đổi bổ sung một số điều của Luật thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu đã có quy định cho phép áp dụng thuế bổ sung đối với hàng hóa bị bán phá giá nhập khẩu vào Việt Nam. Tại Quyết định số 46/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về quản lý xuất khẩu, nhập khẩu hàng hóa thời kỳ 2001 - 2005 cũng quy định nguyên tắc xây dựng việc chống bán phá giá. Tuy nhiên, những quy định như trên chỉ mới mang tính tạm thời, không đảm bảo chiến lược lâu dài đối với công tác quản lý nhập khẩu hàng hóa. Do vậy, việc sớm đưa Pháp lệnh về chống bán phá giá đối với hàng hóa nhập khẩu vào Việt Nam áp dụng trong cuộc sống chính là một biện pháp mạnh để bảo hộ nền sản xuất hàng hóa trong nước. Vấn đề còn lại lúc này là nên xây dựng Pháp lệnh theo hướng nào: cụ thể hóa hay quy định khung thì đang được các nhà làm luật bàn thảo...

Phải khẳng định một cách khách quan, đến lúc này, Bộ Thương mại mới thừa ủy quyền của Chính phủ trình lên Ủy ban Thường vụ Quốc hội pháp lệnh nói trên là chậm trễ, gây ảnh hưởng ít nhiều tới quyền lợi của người tiêu dùng và các sản phẩm hàng hóa mang tính cạnh tranh do các DN trong nước sản xuất. Đương nhiên, đây là một Pháp lệnh rất cần thiết và đáp ứng được sự mong đợi của rất nhiều nhà kinh doanh trong nước, bởi thời gian qua đã có không ít hàng nhập khẩu vào Việt Nam đã bán phá giá, tạo ra một sự cạnh tranh không lành mạnh gây thiệt hại cho các cơ sở sản xuất trong nước. Việc này đã được Chính phủ chỉ rõ trong tờ trình của mình tại phiên họp thứ 16

Hàng hóa sản xuất trong nước bị hàng lậu chen ngang trên sân nhà

Ảnh HOÀNG LUẬT

của Ủy ban Thường vụ Quốc hội. Đó là, trong thời gian gần đây, hàng hóa của Việt Nam đã bị áp dụng các biện pháp chống phá giá và bị đánh thuế phá giá tại một số nước: năm 1998 EU đánh thuế mìn chính của Việt Nam với mức thuế 16,8%; năm 2000 Ba Lan đánh thuế nhập khẩu bột lửa của Việt Nam 0,09 euro/chiếc; năm 2001 Canada đánh thuế nhập khẩu tòi của Việt Nam 1,48 đôla Canada/kg; năm 2002 Mỹ đánh thuế cá da trơn 36,84 đến 63,88% đối với các sản phẩm hàng hóa của Việt Nam vào Mỹ... Trong khi đó cho đến nay Việt Nam vẫn chưa áp dụng thuế chống bán phá giá đối với hàng nhập khẩu... Điều này đủ nói lên tính cần thiết phải ban hành Pháp luật về chống bán phá giá các sản phẩm hàng hóa nhập khẩu vào Việt Nam. Trong báo cáo của Ủy ban Kinh tế - Ngân sách của Quốc hội cũng nêu rõ những thiệt hại do hàng nhập khẩu bán phá giá từ nước ngoài vào Việt Nam và coi Pháp lệnh như một công cụ pháp lý hữu hiệu nhằm bảo vệ hợp pháp sức cạnh tranh của hàng hóa trong nước, ngăn chặn hoặc hạn chế tối đa việc hàng hóa nước ngoài bán phá giá khi nhập khẩu vào nước ta, giúp các DN trong nước giảm nhẹ thiệt hại không đáng có. Vấn đề còn lại lúc này là chọn hình thức xây dựng một Pháp lệnh phù hợp nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động của các doanh nghiệp và hiệu quả áp dụng của các cơ quan hữu quan.

Chọn cơ chế điều chỉnh phù hợp

Để hoàn thiện một khung pháp luật hoàn chỉnh cho một Dự án Luật hay Pháp lệnh, giới lập pháp không dễ dàng chấp nhận sự dễ dãi trong hình thức xây dựng. Do vậy, không phải ngẫu nhiên mà Bộ trưởng Bộ Thương mại - đại diện của cơ quan soạn thảo ra dự án nêu ý kiến không nên xây dựng Pháp lệnh một cách chi tiết, bởi làm như vậy dễ dẫn tới tình trạng tự trôi mình mà chỉ nên xây dựng theo các quy định khung nhằm tạo sự thông thoáng và uyển chuyển khi áp dụng. Xét dưới góc độ khoa học pháp lý, việc xây dựng một văn bản pháp luật phải dựa trên các điều kiện thực tế để vừa phù hợp với điều kiện và môi trường kinh doanh của các DN, vừa đảm bảo tính khả thi của nó khi áp dụng vào đời sống xã hội. Xét thực tế, hiện sức sản xuất của các DN trong nước chưa cao, tính cạnh tranh của các sản phẩm hàng hóa nội địa chưa lớn nên hàng năm nhiều sản phẩm hàng hóa của nước ngoài vẫn được nhập khẩu vào Việt Nam nhằm đáp ứng nhu cầu của người tiêu dùng và phục vụ sản xuất, kinh doanh của các DN trong nước. Mặt khác, do nước ta có nền kinh tế đang phát triển, nhiều ngành nghề sản xuất, kinh doanh cần đến nguyên liệu, vật liệu và các phụ tùng, linh kiện nhập khẩu. Do đó, về nhu cầu nhập khẩu thường xuyên là không thể thiếu. Do vậy, có thể nhận thấy

tính khách quan của ý kiến được Bộ trưởng Bộ Thương mại đưa ra khi xây dựng Dự án Pháp lệnh này là xuất phát từ thực tế hoạt động thương mại của các DN. Nếu quy định quá chi tiết và quy phạm áp dụng tại một văn bản luật dưới dạng Pháp lệnh, e rằng khi thực thi, không khéo tay phải sẽ buộc chặt tay trái và ngược lại. Sự bế tắc của việc cho ra đời các văn bản luật, văn bản quy phạm pháp luật một cách vội vã, không sát với thực tế đã làm cho các cơ quan hữu quan hoặc phải liên tục sửa đổi bổ sung, hoặc ra một văn bản khác phủ nhận tính hiệu lực của văn bản cũ, nếu không khe hở được tạo ra sẽ đủ sức để cho những tổ chức, cá nhân trong cũng như ngoài nước tận dụng khi chủ động lợi dụng. Việc Bộ Văn hóa - Thông tin trình dự thảo về việc cấm kinh doanh karaoke vừa qua là một minh chứng cụ thể cho điều nêu trên. Tuy nhiên, nếu chủ động tránh tình trạng tự trôi mình, văn bản luật lại đi theo hướng "khung lớn" lại tạo ra sự "thênh thang" khi áp dụng, gây những bất cập cho đối tượng chịu sự điều chỉnh. Để rồi sau đó, thấy thiếu thì phải bù, hàng loạt các văn bản dưới luật để hướng dẫn thi hành lại ra đời, Văn bản này chống lên văn bản kia, khi thực hiện DN cứ phải "hỏi ý kiến cấp trên cho chắc". Không có đủ trình độ để góp ý cụ thể, song chúng tôi nhận thấy rằng cần dung hòa giữa hai hình thức "cụ thể hóa" và "khung" cho từng đối tượng cụ thể khi điều chỉnh, nhằm chế tài một cách an toàn và bền vững nhất khi Pháp lệnh đi vào cuộc sống.

Xong các chi tiết được thống nhất ở trên, phần việc cuối cùng là xây dựng cơ quan thi hành hợp lý và hoạt động mang tính hiệu quả cao. Đây chính là khâu quan trọng để đưa luật sát với cuộc sống, giám sát và quản lý hoạt động kinh doanh của các DN theo quy định của pháp luật. Luật sẽ có hiệu lực cao khi hiệu lực hoạt động của các cơ quan giám sát và thi hành cao và ngược lại. Muốn thế, cơ quan nhà nước có thẩm quyền cần coi trọng việc xây dựng cơ quan này như chính việc xây dựng các văn bản pháp luật vậy. Mặt khác, việc thực thi nếu không được đảm bảo thì các quy định của pháp luật dù có cụ thể đến mấy cũng không mang tính hiệu quả cao. Hơn thế nữa chính việc thực thi kém hiệu quả này sẽ vô tình làm nhòe... luật pháp ■